

**ArcheoPro Archeologisch rapport
Nr. 11047**

**Ollandseweg 119, Sint-Oedenrode
Gemeente Sint-Oedenrode
Inventariserend Veldonderzoek (IVO-O);
Bureauonderzoek en verkennend booronderzoek**

Versie 29-04-2011

(Zonder opmerkingen zal deze versie na 3 maanden als definitief rapport worden opgeleverd)

Rob Paulussen
Nico van der Feest

Mei 2011

ArcheoPro

ArcheoPro Archeologisch rapport Nr. 11047

Ollandseweg 119, Sint-Oedenrode Gemeente Sint-Oedenrode Inventariserend Veldonderzoek (IVO-O); Bureauonderzoek en verkennend booronderzoek

Versie 29-04-2011

(Zonder opmerkingen zal deze versie na 3 maanden als definitief rapport worden opgeleverd)

Colofon

Opdrachtgever: Aeres Milieu, Zuidhoven 9m, 6042 PB Roermond
Status: versie 29-04-2011

Projectcode : 11-107
Bestandsnaam : ArcheoPro, Ollandseweg, Sint-Oedenrode, 2011 04 29
Opgesteld conform KNA 3.2
Archis onderzoeksmelding (OM nummer): 46.311
Bevoegd gezag: Gemeente Sint-Oedenrode
Opslagplaats documentatie: Provincie Noord-Brabant

Auteur: Rob Paulussen, Nico van der Feest
Projectleider: Rob Paulussen
Projectmedewerkers: Joep Orbons, Nico van der Feest, Richard Exaltus
Onderaannemers: n.v.t.
Autorisatie: Drs. R.P. Exaltus; senior-archeoloog

ISSN : 1569-7363

Uitgegeven door Souterrains, Partner of ArcheoPro
© Copyright 2008 Souterrains, Maastricht

Souterrains, Partner of ArcheoPro

Holdaal 6
NL 6228 GH Maastricht
Nederland

Tel : 0(0 31) 43 3672586
Fax: 0(0 31) 43 3672585
Mobiel: 0(0-31) 6-15 071 366

BTW: NL.1575.24.541.B01
e-mail: j.orbons@souterrains.nl
www.souterrains.nl

Kamer van Koophandel Zuid Limburg: 14066883
ING-bank: 8980640
IBAN: NL77INGB0008980640BIC/ Swift: INGBNL2A

Inhoudsopgave:

Samenvatting.....	4
1 Inleiding	5
1.1 Algemeen	5
1.2 Locatiegegevens:.....	5
1.3 Onderzoek	5
2 Bureauonderzoek	7
2.1 Methode en bronnen	7
2.2 Geo(morfo)logie en bodem.....	8
2.3 Referentieprofiel	9
2.4 Archeologie.....	13
2.5 Historie.....	18
2.6 Gespecificeerd archeologisch verwachtingsmodel	20
2.7 Onderzoeksstrategie	22
3 Veldonderzoek	23
3.1 Verrichte werkzaamheden	23
3.2 Resultaten booronderzoek.....	23
4 Conclusies en aanbevelingen (selectieadvies)	27
Verklarende woordenlijst.....	28
Archeologische tijdschaal	28
Bronnen.....	28
Literatuur.....	29
Bijlage 1: Boorbeschrijving	31

Samenvatting

Op 26 april 2011 is door ArcheoPro een Inventariserend Veldonderzoek Overig (IVO-O) uitgevoerd op een terrein aan Ollandseweg 119 te Sint-Oedenrode. Hier liggen een minicamping met bijbehorende voorzieningen groepsaccommodaties en een zorgcentrum. Het plangebied is onderverdeeld in twee deelgebieden, onderling gescheiden door een perceelsscheiding en groenstrook. Deelgebied I ligt ten zuidwesten van de Ollandseweg; deelgebied II is een gedeelte van een weiland en ligt ten zuidoosten van de Ollandseweg. Het archeologisch onderzoek betrof een Inventariserend Veldonderzoek Overig (IVO-O) met bureaustudie. Het bureauonderzoek heeft tot doel om op basis van beschikbare informatie te komen tot een gespecificeerd archeologisch verwachtingsmodel. Het Inventariserend Veldonderzoek heeft vervolgens tot doel om het gespecificeerd archeologisch verwachtingsmodel te toetsen door middel van veldwaarnemingen. Hiermee kan de vraagstelling beantwoord worden of binnen het plangebied archeologische waarden aanwezig (kunnen) zijn en of deze vervolgonderzoek en/of planaanpassing vereisen.

Volgens het gespecificeerd archeologisch verwachtingsmodel geldt voor het plangebied een hoge verwachting voor wat betreft de aanwezigheid van archeologische resten uit alle perioden daterend vanaf het laat paleolithicum tot en met de nieuwe tijd.

Om de bodemopbouw doelmatig in beeld te brengen zijn binnen het plangebied acht verkennende boringen gezet met behulp van een edelmanboor. Uit het verrichte onderzoek blijkt dat de bodem binnen het plangebied tot op grotere diepte (60 tot 200 cm beneden het maaiveld) verstoord is. Het verstoringspatroon is met name binnen deelgebied I zeer heterogeen. Alleen langs de westrand van deelgebied I is een intacte maar dunne esdeklaag aangetroffen. De oorspronkelijke onderliggende veldpodzolen ontbreken of zijn sterk verstoord. In de meeste boringen is sprake van een AC-profiel met een sterk geroerde overgangslaag. De geconstateerde bodemverstoringen zullen met name ook door de vroegere bouwwerkzaamheden zijn veroorzaakt.

Tijdens de boorwerkzaamheden zijn geen relevante archeologische indicatoren aangetroffen.

De sterke bodemverstoring binnen het plangebied betekent dat de verwachting met betrekking tot het voorkomen van behoudenswaardige archeologische resten voor het gehele plangebied kan worden bijgesteld naar laag. De resultaten van het onderzoek geven derhalve geen aanleiding om archeologisch vervolgonderzoek te adviseren. Evenmin zijn tijdens het onderzoek archeologische resten aangetroffen waarmee tijdens de verdere planvorming of bij de uitvoering van de geplande werkzaamheden op voorhand rekening zou moeten worden gehouden.

1 Inleiding

1.1 Algemeen

- Opdrachtgever: Aeres Milieu, Zuidhoven 9m, 6042 PB Roermond
- Geplande ingrepen: Binnen deelgebied I wordt de bestaande bebouwing (zorginstelling) binnen het kader van de WRO gelegaliseerd. Ter plaatse van deelgebied II zal een nieuwe woning worden gerealiseerd.
- Datum uitvoering veldwerk: 26 april 2011
- Archis onderzoeksmelding (OM nummer): 46.311
- Opgesteld conform KNA 3.2, met gebruikmaking van de minimumeisen voor archeologisch onderzoek van de provincie Noord-Brabant.
- Bevoegd gezag: Gemeente Sint-Oedenrode
- Bewaarplaats vondsten: Provincie Noord-Brabant
- Bewaarplaats documentatie: Provincie Noord-Brabant

1.2 Locatiegegevens:

- Provincie: Noord-Brabant
- Gemeente: Sint-Oedenrode
- Plaats: Sint-Oedenrode
- Toponiem: Ollandseweg 119
- Globale ligging: Het plangebied ligt in agrarisch gebied met verspreide bebouwing, aan de westzijde van de kern van Sint Oedenrode.
- Centrumcoördinaten plangebied:
 - o 157.976 / 397.974
 - o 158.080 / 397.966
 - o 158.068 / 397.927
 - o 157.973 / 397.935
- Oppervlakte deelgebied I: 3200 m²
- Oppervlakte deelgebied II: 1400 m²
- Eigendom: particulier
- Grondgebruik: weiland (deelgebied II), tuin, speelweide, bedrijfsgebouwen, toegangswegen en verharding (deelgebied I).
- Hoogteligging: ± 9,9 m +NAP
- Bepaling locaties: GPS Garmin
- Onderzoeksgebied bureauonderzoek: Cirkel met een straal van één kilometer rond het centrum van het plangebied

1.3 Onderzoek

Op 26 april 2011 is door ArcheoPro een Inventariserend Veldonderzoek Overig (IVO-O) uitgevoerd op een terrein aan Ollandseweg 119 te Sint-Oedenrode. Hier liggen een minicamping met bijbehorende voorzieningen groepsaccommodaties en een zorgcentrum. Het plangebied is onderverdeeld in twee deelgebieden, onderling gescheiden door een perceelsscheiding en groenstrook. Deelgebied I ligt ten zuidwesten van de Ollandseweg; deelgebied II is een gedeelte van een weiland en ligt ten zuidoosten van de Ollandseweg. Het archeologisch onderzoek betrof een Inventariserend Veldonderzoek Overig (IVO-O) met bureaustudie. Het bureauonderzoek heeft tot doel om op basis van beschikbare informatie te komen tot een gespecificeerd archeologisch verwachtingsmodel. Het Inventariserend Veldonderzoek heeft vervolgens tot doel om het gespecificeerd archeologisch verwachtingsmodel te toetsen door middel van veldwaarnemingen. Hiermee kan de

vraagstelling beantwoord worden of binnen het plangebied archeologische waarden aanwezig (kunnen) zijn en of deze vervolgonderzoek en/of plaanpassing vereisen.

ArcheoPro voert haar onderzoeken uit conform de hiervoor vastgelegde normen en richtlijnen en is door de Rijksdienst voor het Cultureel Erfgoed (RCE) vergunning verleend tot het verrichten van bepaalde archeologische werkzaamheden in het kader van het doen van opgravingen, bestaande uit prospectie door middel van booronderzoek. Het onderzoek is uitgevoerd door drs. R.P. Exaltus (senior-archeoloog), R.P.A. Paulussen Bc. (geograaf/KNA-archeoloog), ing. N.J.W. van der Feest BA (KNA-archeoloog) en ing. P.J. Orbons (senior vakspecialist).

Figuur 1: De ligging van het plangebied (rood omlijnd) met daaromheen de cirkel die de buitengrens van het onderzoeksgebied aangeeft.

2 Bureauonderzoek

2.1 Methode en bronnen

Tijdens het bureauonderzoek wordt door de bestudering van beschikbare bronnen, kennis vergaard omtrent de bodem en geologie van het onderzoeksgebied en de hierin bekende en te verwachten archeologische waarden.

Aan de hand van de resultaten van het bureauonderzoek kan de beste aanpak voor het veldonderzoek worden bepaald.

Hierbij zijn de volgende bronnen geraadpleegd (voor bronvermelding; zie ook literatuurlijst, dit geldt ook voor de kaarten die in de tekst opgenomen zijn):

- Actueel Hoogtebestand Nederland (AHN)
- Archeologische MonumentenKaart (AMK)
- ARChEologisch Informatie Systeem (ARCHIS)
- Atlas van topografische kaarten Nederland 1955-1965, 1:50.000
- Bodemkaart van Nederland, 1:50.000
- Gemeente Sint-Oedenrode, cultuurhistorische waardekaart
- Geomorfologische kaart van Nederland, 1:50.000
- Geologische kaart van Nederland, 1:50.000
- Grote historische atlas van Nederland 1:50.000 1838-1857 (Deel Zuid)
- Grote historische topografische atlas van Nederland, provincie Noord-Brabant 1:25.000 1894-1926
- Historische topografische atlas van Noord-Brabant 1836-1843, 1:25.000
- Indicatieve Kaart Archeologische Waarden (IKAW)
- Kadastrale minuutplan met aanwijzende tafels, 1832
- Provincie Noord-Brabant, Cultuurhistorische Waardekaart

Figuur 2: Luchtfoto met daarop rood omlijnd het plangebied.

2.2 Geo(morfo)logie en bodem

Volgens de geologische kaart van Nederland komen in de ondergrond dekzanden voor die behoren tot het Laagpakket van Wierden van de Formatie van Boxtel. Deze afzettingen zijn afgezet aan het einde van het Weichselien, met name in het Laat Pleniglaciaal (circa 29.000 - 15.700 BP) en het Jonge Dryas (circa 12.745 - 11.755 BP) wanneer in Nederland een poolklimaat heerste. Door het ontbreken van vegetatie trad op grote schaal verstuiving op. Vanuit het Noordzeebekken werd dekzand meegevoerd. Hierbij werden dekzanden over de fluvioperiglaciale afzettingen (Formatie van Boxtel) afgezet in de vorm van vlaktes, welvingen en ruggen. Dit zand is kalkloos, fijnkorrelig en goed afgerond. Tevens is het goed gesorteerd en arm aan grind (Berendsen, 1997).

Volgens de geomorfologische kaart van Nederland ligt het plangebied in een dekzandvlakte (figuur 5, code 2M13). Verspreid over deze dekzandvlakte komen dekzandruggen voor (figuur 5, code 3K14), al dan niet bedekt met een oud bouwlanddek (figuur 5, code 4K14). Zowel ten noorden als ten zuiden van het plangebied komen dekzandruggen voor die ook duidelijk herkenbaar zijn op de uitsnede van het Actueel Hoogtebestand Nederland (AHN, figuur 7 en figuur 3).

Figuur 3: Bolle dekzandrug met bouwland pal ten zuiden van het plangebied

Op enkele honderden meters ten zuiden van het plangebied wordt de dekzandvlakte doorsneden door het beekdal van de Dommel (figuur 5, code 2R7). De Dommel werd het nooit gekanaliseerd en kan nog vrij meanderen. Hierdoor heeft de beekdalbodem een dynamisch karakter. Vroeger was waarschijnlijk de hele beekdalbodem bedekt met een veenlaag. Het dynamische karakter van de meanderende Dommel en de veenontginningen hebben er voor gezorgd dat deze veenlaag enkel nog plaatselijk voorkomt (Figuur 5, code 1R4).

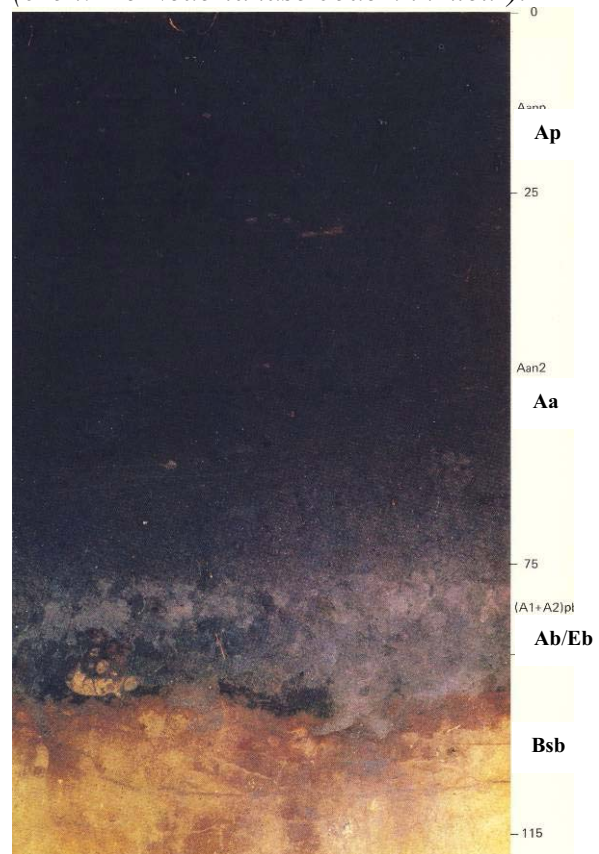
De bodemkaart van Nederland geeft aan dat binnen het deelgebied 1 laarpodzolgronden in lemig fijn zand voorkomen (figuur 6, code cHn23). Deze podzolgronden hebben een gedeeltelijk door de mens opgebrachte donkere bovengrond van 30 à 50 cm dikte die een oorspronkelijke veldpodzolgrond afdekt. Het zijn vaak zogenaamde oudere ontginningen op zand die door plaggenbemesting een matig dikke A-horizont hebben gekregen (de Bakker en Schelling, 1989).

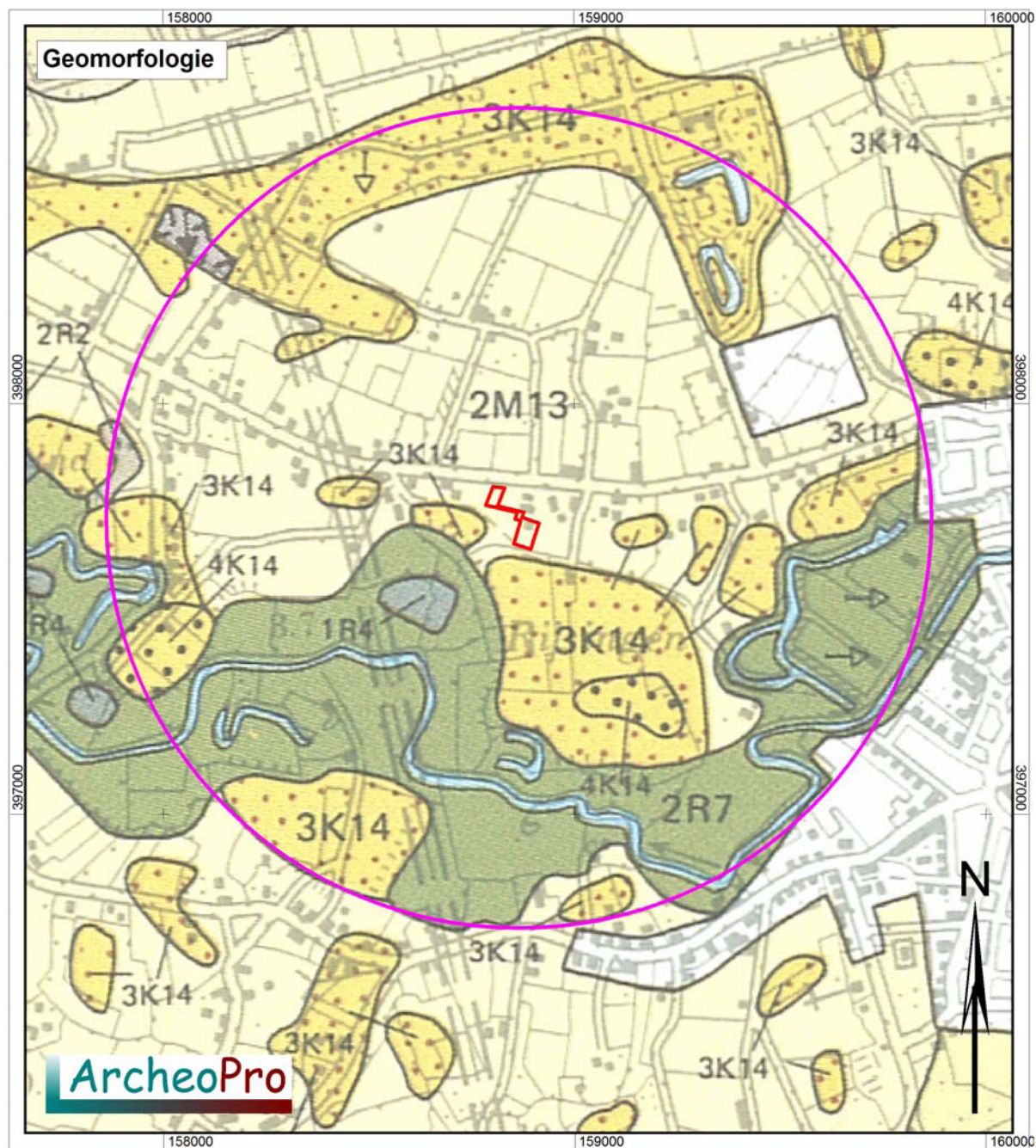
In deelgebied 2 komen hoge zwarte enkeerdgronden in leemarm en zwak lemig fijn zand voor (figuur 6, code zEZ21). Deze onderscheiden zich van bruine enkeerdgronden door hun donkere kleur, lager lutumgehalte en een hoger humusgehalte. Onder de enkeerdgronden zijn veelal resten van veldpodzolgronden aanwezig. Ook ten noorden en noordoosten van het plangebied komen deze veldpodzolbodems voor (Figuur 6, code Hn21). Veldpodzolbodems worden doorgaans gekenmerkt door een uitspoelingslaag (E-horizont) met daaronder een inspoelingslaag (B-horizont). De B-horizont gaat veelal via een overgangslaag (de BC-horizont) over in het niet door bodemvorming beïnvloede zand (C-horizont). In het beekdal van de Dommel komen beekkeerdgronden in lemig fijn zand voor (figuur 6, code U5051nr118). Beekkeerdgronden zijn zandgronden met een donkere, zwarte bovengrond dunner dan 50 cm met daaronder meteen de C-horizont. Ze komen voor in vrijwel alle beekdalen en in niet-afvoerloze laagten. Ter plaatse van deze natte gebieden heeft geen bodemvorming kunnen plaats vinden. Daar waar de geomorfologische kaart aangeeft dat er nog restanten van de veenlaag aanwezig zijn komen koopveengronden op zeggeveen, rietzeggeveen of mesotroof broekveen voor (figuur 6, code hVc). Koopveengronden zijn veel voorkomende veengronden met een veraarde bovengrond van minder dan 50 cm dikte die bestaan uit kleilig veen of weinig klei. Op de uitsnede uit het Actueel Hoogtebestand Nederland (figuur 7) is te zien dat het beekdal van de Dommel zich betrekkelijk diep in het landschap heeft ingesneden. De oude meanders kunnen duidelijk worden herkend. De dekzandruggen die het beekdal van de Dommel flankeren steken dan weer duidelijk boven het landschap uit. Het plangebied ligt in een laagte dat omgeven wordt door dekzandruggen. Scherpe lineaire begrenzingen in deze laagte geven aan dat delen vergraven zijn. Of er ook afgravingen in het plangebied hebben plaatsgevonden kan niet worden achterhaald op deze uitsnede.

2.3 Referentieprofiel

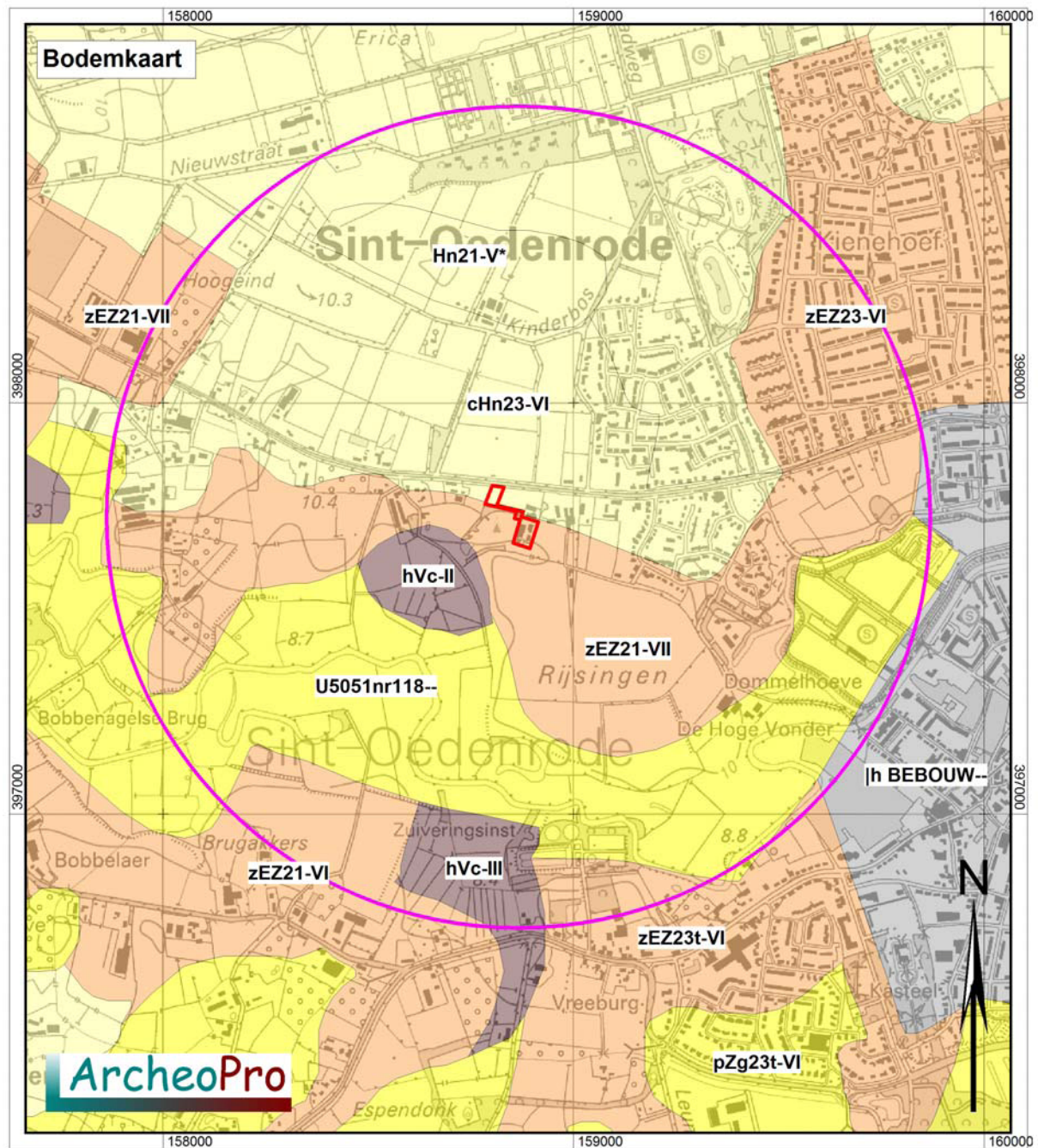
De hoge zwarte enkeerdgronden worden gekenmerkt door een tenminste vijftig cm dikke zwarte humeuze bovengrond die veelal in de late middeleeuwen en de nieuwe tijd (tot ± 1900), is ontstaan ten gevolge van eeuwenlange bemesting met potstalmest. Veelal gaat het esdek geleidelijk aan over in het niet door plaggenbemesting met humus verrijkte zand. Doordat enkeerdgronden vaak zijn aangelegd in gebieden waar oorspronkelijk podzolgronden zijn ontstaan, kunnen resten hiervan onder het esdek aanwezig zijn (zie figuur 4). De dikte van een esdek is afhankelijk van de ouderdom en de intensiteit waarmee materiaal is opgebracht. Indien er wel sprake is van een opgebracht humeus dek dat echter dunner is dan vijftig cm, spreekt men van laarpodzolen.

Figuur 4: Voorbeeld van een hoge zwarte enkeerdgrond op een podzolprofiel (bron: De Nederlandse bodem in kleur).

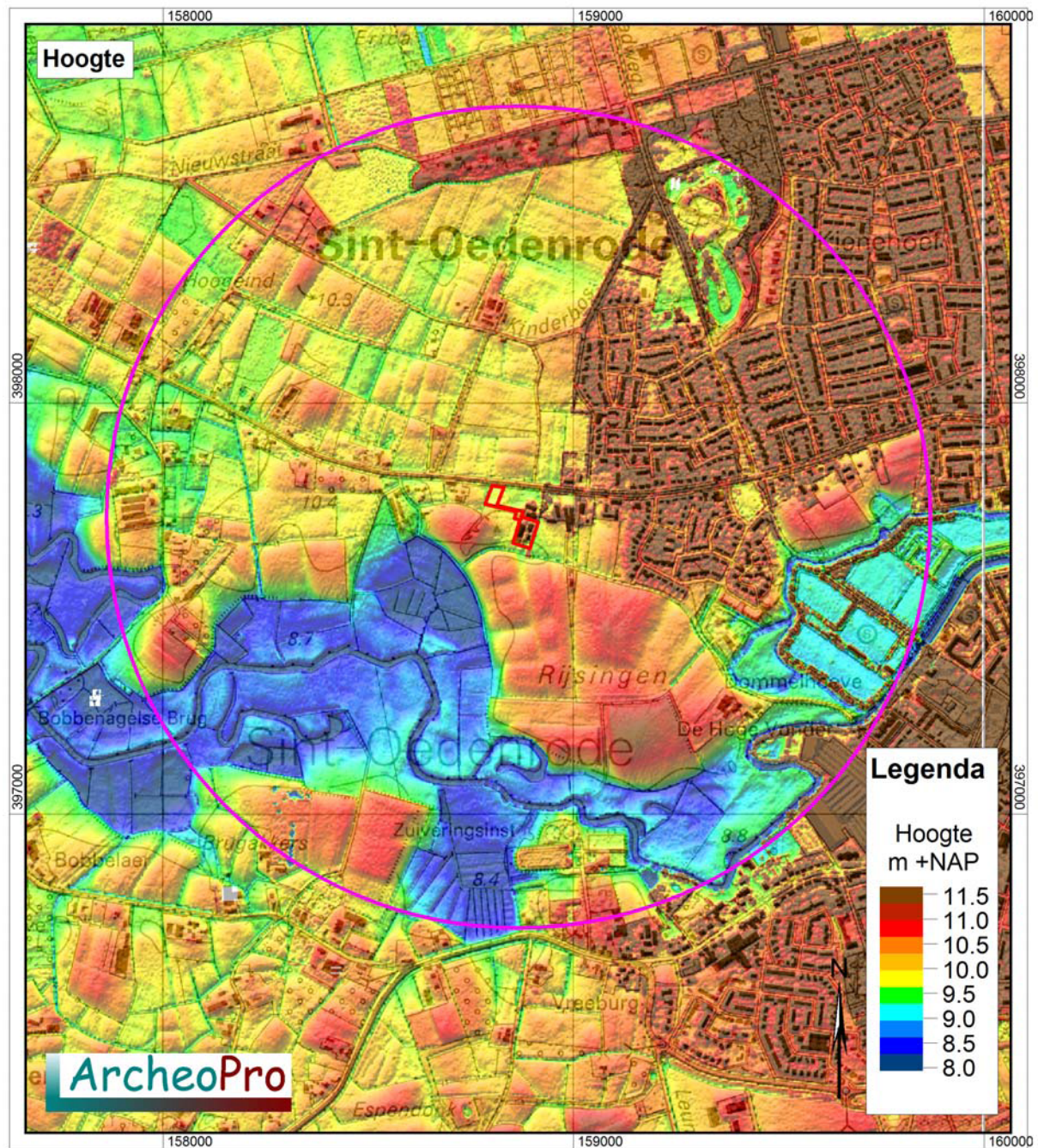

Figuur 5: Uitsnede uit de geomorfologische kaart met daarin rood omlijnd het plangebied met daaromheen de cirkel die de buitengrens van het onderzoeksgebied aangeeft.

Figuur 6: Uitsnede uit de bodemkaart met daarin rood omlijnd het plangebied met daaromheen de cirkel die de buitengrens van het onderzoeksgebied aangeeft.

Figuur 7: Uitsnede uit het Actueel Hoogtebestand Nederland met daarin rood omlijnd het plangebied met daaromheen de cirkel die de buitengrens van het onderzoeksgebied aangeeft.

2.4 Archeologie

Volgens de Indicatieve Kaart Archeologische Waarden (IKAW 3.0) ligt het deelgebied 2 in een zone met een hoge kans op het aantreffen van archeologische waarden (zie figuur 9). Deelgebied 1 ligt op de grens tussen een zone met hoge en lage kans op het aantreffen van archeologische waarden. Deze hoge trefkans hangt samen met het voorkomen van de enkeerdgronden (oude bouwlanden). Het zijn juist deze oude bouwlanden die veelal op dekzandruggen liggen, waar vaak voormalige nederzettingen voorkomen.

Binnen het onderzoeksgebied liggen veertien archeologische waarnemingen, vijf archeologische monumenten en zes onderzoeken.

Ten zuiden direct aansluitend aan het plangebied ligt een monument met archeologische waarde (AMK-nummer 2.138) waar archeologische resten uit verschillende perioden zijn aangetroffen. Het materiaal is afkomstig uit de periode laat paleolithicum tot de nieuwe tijd. Of hier daadwerkelijk sprake is van een nederzetting is niet eenduidig aangetoond. De vondsten bestaan onder andere uit een vuursteenklein tegebeeld aan de Tjonger-cultuur (laat paleolithicum B; waarnemingsnummer 200.036), mesolithisch bewerkt vuursteen (waarnemingsnummer 29.218) en fragmenten keramiek uit de middeleeuwen (waarnemingsnummer 14.046). Door Bilan is aangetoond dat grote delen van het gebied onder het aanwezige cultuurdek een oud bodemprofiel aanwezig is. Dit monument is een uitbreiding van het zuidelijker gelegen monument met hoge archeologische waarde (AMK-nummer 2.091)

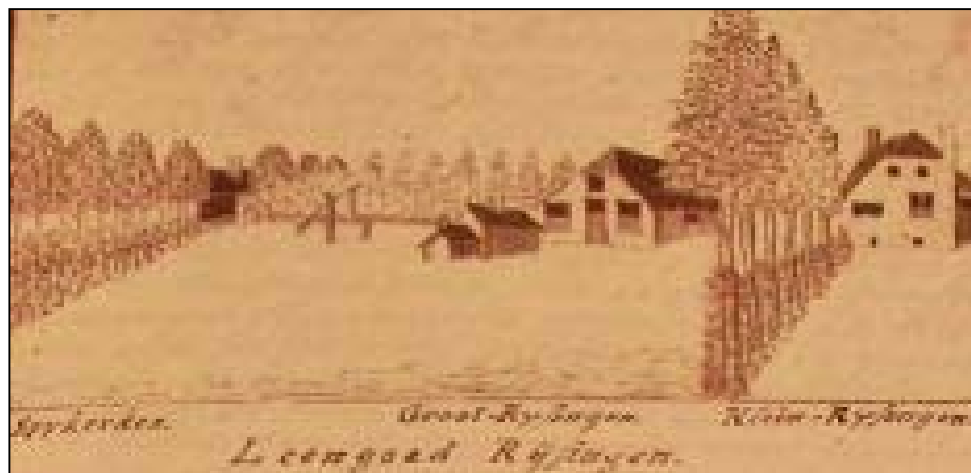
De onderzoeken uitgevoerd in het onderzoeksgebied geven alle het advies af te zien van verder onderzoek op de betreffende locaties. Uitzondering hierop is het onderzoek van Synthesgra uitgevoerd in 2009, circa 250 meter ten westen van het plangebied. Ook dit plangebied is direct tegen het monument met AMK-nummer 2.138 gelegen. Op basis van de onderzoeksresultaten op deze locatie is aanbevolen vervolgonderzoek uit te voeren door middel van proefsleuven.

Circa 400 meter ten zuidwesten van het plangebied ligt een monument met een hoge archeologische waarde (monumentnummer 2.090). Het betreft een terrein waarin mogelijk sporen van bewoning uit de ijzertijd en/of de Romeinse tijd kunnen worden aangetroffen. De aanwezigheid van het monument hangt samen met de zeer gunstige ligging op een hoogte in een meander van de Dommel onder een plaggendeek (waarnemingsnummer 32.784). In 1985 zijn bij een oppervlaktekartering vondsten uit de ijzertijd en Romeinse tijd aangetroffen (waarnemingsnummer 48.114).

Op 800 m ten zuidwesten van het plangebied ligt een gebied met een archeologische waarde (monumentnummer 2.137). Het betreft een terrein met sporen van bewoning uit de ijzertijd- Romeinse tijd en mogelijk sporen van bewoning uit de late middeleeuwen. Grenzend aan de westzijde van dit monument bevindt zich een tweede monument met een zeer hoge archeologische waarde (monumentnummer 2.150). Binnen dit monument zijn in 1960 een kuilspoor en grote hoeveelheden Romeinse dakpannen aangetroffen. Hoogstwaarschijnlijk gaat het om een Romeinse nederzetting en mogelijk ook nog nederzettingen uit andere periodes.

Ten zuiden van het plangebied op ca. 800 meter ligt een monument met een hoge archeologische waarde (monumentnummer 2.088). Op basis van de aangetroffen vondsten wordt aangenomen dat hier resten van Romeinse bewoning uit de eerste en tweede eeuw

aanwezig zijn. Het aangetroffen materiaal omvat, dakpanresten, munten, aardewerk en bronzen klaverbladkan (waarnemingsnummers 14.519, 30.927 en 44.786). Ook zijn enkele fragmenten middeleeuws keramiek aangetroffen (waarnemingsnummer 14.548).

Figuur 8: een oude prent van Groot Rijsingen (links) en Klein Rijsingen (rechts)

Aan de overzijde, aan de noordzijde, van de Ollandseweg op circa 130 meter ligt waarnemingsnummer 414.366. Dit is een administratieve plaatsing van het kasteeltje Klein Rijsingen. Er is bekend dat het betreffende landgoed reeds in 1300 in twee delen is gesplitst, Groot en Klein Rijsingen. Van Klein Rijsingen resteert in 1611 nog een klein omgracht slotje met ophaalbrug en bijbehorende hoeve.

Tabel 1: monumenten, waarnemingen onderzoeken

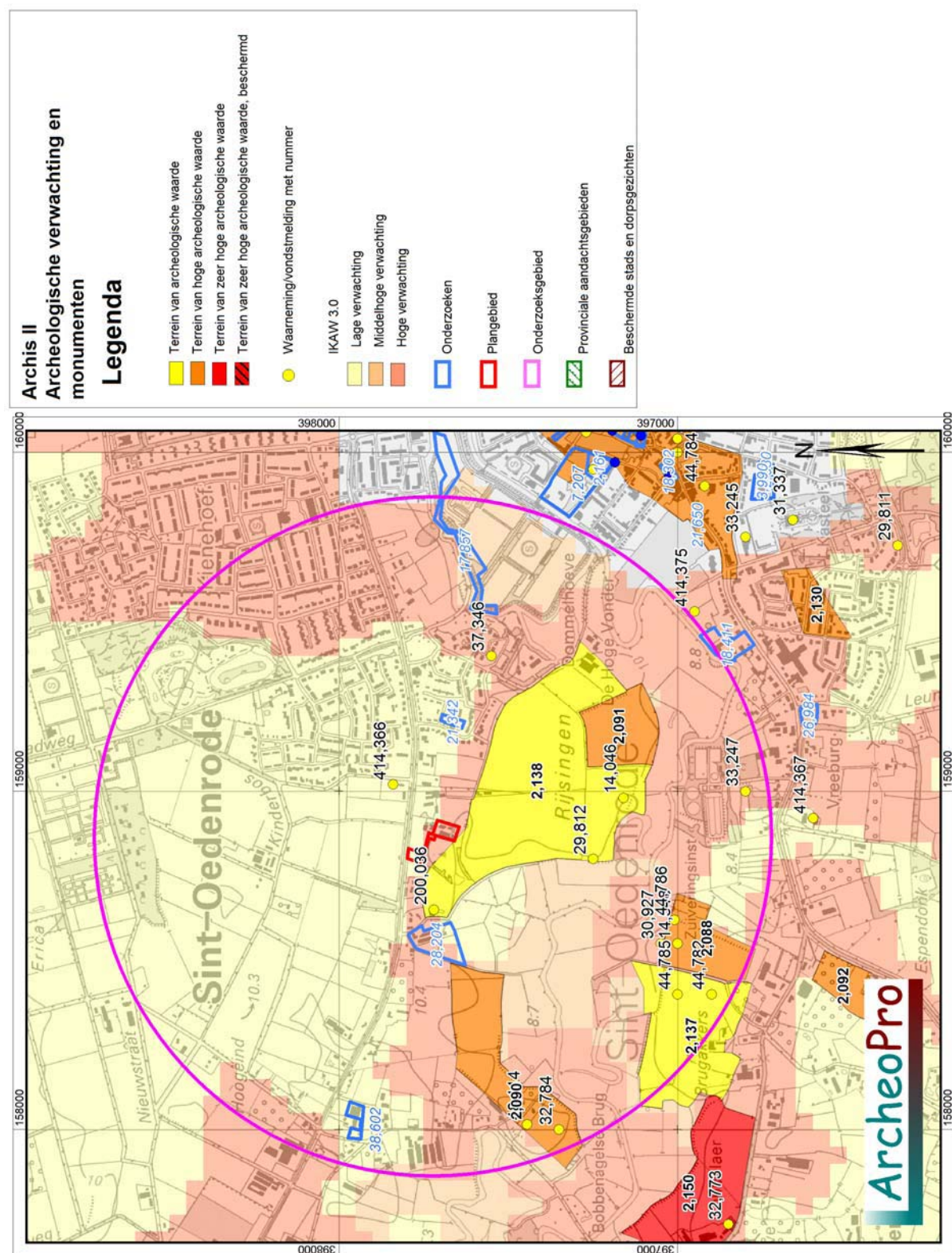
Monumenten			
nummer	Afstand tot het plangebied [m]	periode	omschrijving complex
2091	630	ijzertijd	Nederzetting onbepaald (= terrein van hoge archeologische waarde)
2088	860	ijzertijd-Romeinse tijd en middeleeuwen	Nederzetting onbepaald (= terrein van hoge archeologische waarde)
2137	940	ijzertijd-Romeinse tijd en middeleeuwen	Nederzetting onbepaald (= terrein van archeologische waarde)
2138	320	paleolithicum laat B-Mesolithicum en ijzertijd-nieuwe tijd	Nederzetting onbepaald (= terrein van archeologische waarde)
2090	770	ijzertijd-Romeinse tijd	Nederzetting onbepaald (= terrein van archeologische waarde)

Vondstmeldingen ARCHIS II			
nummer	Afstand tot het plangebied [m]	periode	omschrijving complex
14046	560	ijzertijd en vroege middeleeuwen-nieuwe tijd	Handgevormd aardewerk, gedraaid middeleeuws aardewerk
14519	790	ijzertijd-Romeinse tijd	Handgevormd en gedraaid aardewerk
14548	800	late middeleeuwen	Aardewerk
29812	480	mesolithicum	Vuursteen
30927	740	Romeinse tijd	Gedraaid aardewerk
32784	950	ijzertijd-late middeleeuwen	Kunstmatige ophoging
33247	900	ijzertijd	Handgevormd aardewerk, paalkuilen,

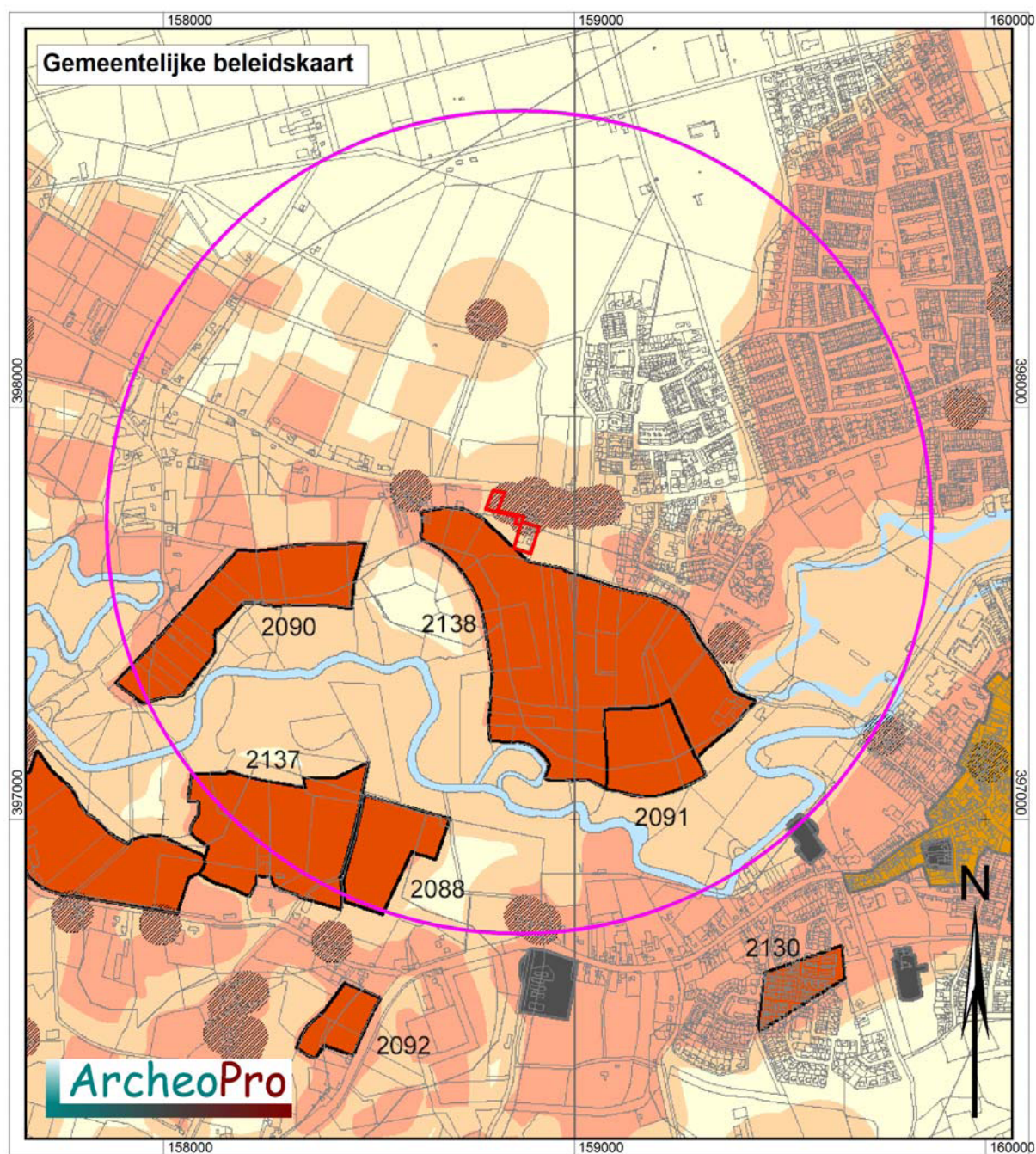
			afvalkuilen
37346	520	vroege ijzertijd en late middeleeuwen	Huisplattengronden, spiekers, voorraadkuil
44782	950	Romeinse tijd en vroege middeleeuwen	Munt, brons, fibula, hanger
44785	870	ijzertijd, Romeinse tijd en vroege middeleeuwen	Handgevormd en gedraaid aardewerk, munt, fibulae, beslag, hangers, bronzen vaatwerk, spiegel
44786	750	Romeinse tijd	Aardewerk, bouw materiaal, munt, lood, bronzen kan
48114	920	ijzertijd, Romeinse tijd en late middeleeuwen	Onbekend
200036	240	laat paleolithicum B	Vuursteenkring, Tjongercultuur
414366	170	middeleeuwen-nieuwe tijd	Kasteel Klein Rijsingen

Onderzoeken			
nummer	Afstand tot het plangebied [m]	periode	omschrijving onderzoek
35550	870	Niets aangetroffen	Archeopro booronderzoek geen vervolg
28204	330	onbekend	Synthegra booronderzoek vervolg geadviseerd
21342	310	onbekend	BAAC booronderzoek moet nog worden uitgevoerd
17857	900	Geen relevante sporen	BAAC booronderzoek, geen vervolg
18411	990	Onbekend	BAAC booronderzoek, geen vervolg

De cultuurhistorische waardekaart van de gemeente Sint-Oedenrode (figuur 10) geeft aan dat het plangebied binnen een zone ligt met een middelhoge verwachting. Dit heeft tot gevolg dat werkzaamheden dieper dan 50 cm –mv en groter dan 100 m² archeologisch onderzocht moeten worden. Ten oosten, zuiden en westen worden AMK-terreinen, die ook reeds op de ARCHIS kaart worden beschreven, aangegeven.

Figuur 9: Kaart met Archis-gegevens met daarop een cirkel met een straal van één kilometer rond het plangebied die de buitengrens van het onderzoeksgebied aangeeft.

Figuur 10: Uitsnede uit de cultuurhistorische waardekaart van St. Oedenrode

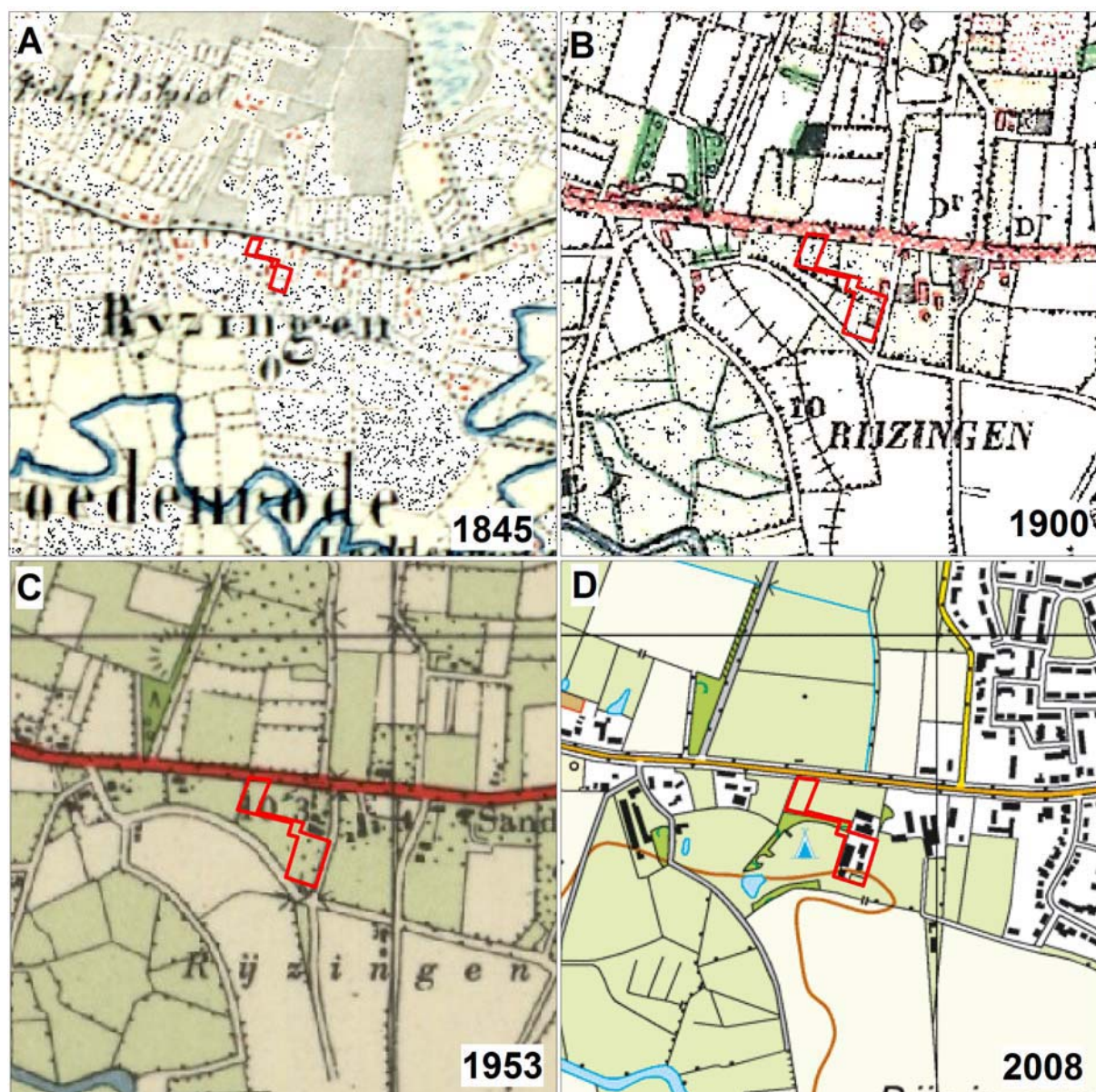
2.5 Historie

De kadasterkaart uit 1832 toont dat het plangebied destijds binnen het perceel 30k lag. Ten zuiden van het plangebied is de loop van de Dommel te zien, deze heeft sinds 1832 geen of nauwelijks een verlegging van zijn loop gekend.

Figuur 11: Uitsnede uit de kadastrale kaart uit 1832

Figuur 12 toont achtereenvolgens topografische kaarten van het onderzoeksgebied uit 1840, 1900, 1953 en 1991. In het verloop van de verschillende kaarten is waar te nemen dat er verschillende aanpassingen zijn geweest in de percelering van het plangebied. Op de kaart uit 1840 is te zien dat ten zuidwesten van het plangebied een vorm van bebouwing is verschenen die niet aanwezig was op eerder kaartmateriaal. Vanaf 1900 verschijnt er bebouwing op deelgebied 2. Deze bebouwing blijft vanaf dat moment een constante in het deelgebied, echter is duidelijk te zien dat de bebouwing door de tijd van vorm, omvang en plaats wisselt.

Figuur 12: Uitsneden uit de topografische kaarten uit achtereenvolgens: 1845, 1900, 1953 en 1991.

Figuur 13: een luchtfoto van de RAF uit 1944 met in rood het plangebied (bron: www.watwaswaar.nl).

Indien de luchtfoto's uit figuur 3 en 13 worden vergeleken is duidelijk te zien dat in recente periode er vele bodemingrepen hebben plaatsgevonden. Deze hebben mogelijk een negatieve invloed gehad op de kwaliteit van het bodemarchief.

2.6 Gespecificeerd archeologisch verwachtingsmodel

Specifieke ligging (locatie)

Het plangebied ligt ten zuiden van de Ollandseweg, een verbindingsweg tussen Olland en Sint-Oedenrode die stamt van vóór 1832. Op enkele honderden meters ten zuiden van het plangebied stroomt de Dommel. Het plangebied ligt in een gebied dat omgeven wordt door dekzandruggen.

Verwachte perioden (datering)

Op basis van de bekende gegevens omtrent archeologische waarden in het gebied moet worden geconcludeerd dat er een grote kans is om archeologische vondsten uit het laat paleolithicum tot en met de nieuwe tijd binnen het onderzoeksgebied aan te treffen. Vooral de dekzandruggen ten zuiden van het plangebied zijn bijzonder gunstige locaties voor vuursteenvindplaatsen, nederzettingsresten en sporen van begraving. De begrenzing van het monument met een archeologische waarde (AMK-nummer 2.138) is niet nader gedefinieerd. De kans is aanwezig dat ten tijde van het onderzoek naar de aard van het monument de perceelsgrens van het plangebied is opgenomen als grens van het monument. Dit kan in de praktijk ertoe leiden dat het plangebied effectief onderdeel is van het monument. Er kan dus een verwachting worden opgesteld die vergelijkbaar is met de resten die zijn aangetroffen binnen het monument. Voor de late middeleeuwen en nieuwe tijd geldt een vergelijkbaar beeld. De dorpskernen van Olland en Sint-Oedenrode vormen zich in de late middeleeuwen. Beide dorpskernen worden verbonden door de Ollandseweg die ten noorden van het plangebied loopt. Uit historisch kaartmateriaal blijkt dat verspreid langs deze weg boerderijplaatsen voorkomen. Ook binnen het plangebied wordt bebouwing aangegeven op

historisch kaartmateriaal. Daarom geldt er voor het plangebied een hoge verwachting voor boerderijplaatsen uit de late middeleeuwen en nieuwe tijd.

Complextypen

Er zijn naast de vondsten, aangetroffen in de directe omgeving, geen aanwijzingen voor specifieke complextypen. Het vermoeden bestaat dat er nederzettingsresten aanwezig kunnen zijn vanaf de late prehistorie tot de late middeleeuwen. Hieraan kunnen ook resten van oude akkerlanden en grafvelden worden gekoppeld. De periode voorafgaand aan de late prehistorie was er geen sprake van sedentair bestaan waardoor de complextypen veelal geïnterpreteerd worden als jacht- of basiskampen.

Bewoningsresten uit de late middeleeuwen en nieuwe tijd zijn onder andere boerderijplaatsen, deze zijn typisch voor het buitengebied. Deze boerderijplaatsen hebben een vrij beperkte oppervlakte. Een boerderijplaats bestaat meestal uit een boerderij (woongedeelte of woon- en stalgedeelte) met verspreid hierachter enkele stallen voor het vee of opslagplaatsen voor de oogst. Tussen de boerderij en de stallen bevindt zich erf waar zich meestal een waterput en een mesthoop bevindt. Rondom de boerderij bevindt zich het bouw- of grasland.

Uiterlijke kenmerken

De complexen voorafgaand aan de late prehistorie zijn meestal beperkt tot concentraties van vuursteenafslagen. In enkele gevallen kunnen aan deze concentraties afvalkuilen of haardkuilen worden toegekend.

De periode van de late prehistorie tot en met de vroege middeleeuwen kan, aangezien de tot nu toe onbekende herkomst van het aangetroffen materiaal, zich manifesteren als een volledig spectrum aan grondsporen behorend tot nederzettingen uit de specifieke perioden. De vondsten zullen, afhankelijk van het gevoerde bodembeleid van de eigenaar, al dan niet opgenomen zijn in het cultuurdek. Indien deze resten opgenomen zijn in het cultuurdek zullen de *in situ* resten zich met name concentreren in de mogelijk aanwezige diepere grondsporen zoals paalkuilen, waterputten, etc.

Boerderijplaatsen uit de late middeleeuwen en nieuwe tijd worden gekenmerkt door een oppervlakkige vondststrooiing aan het oppervlak en diepe sporen bestaande uit kuilvullingen (beerputten, afvalkuilen, waterputten, paalkuilen, ...) in de ondergrond. Op de overgang naar de nieuwe tijd kunnen door het gebruik van natuurstenen stiepen paalkuilen verdwijnen waardoor huisplattegronden zich niet meer duidelijk in de bodem aftekenen.

Mogelijke verstoringen

De bouw en de sloop van de gebouwen binnen het plangebied gedurende de laatste 170 jaar heeft mogelijk een grote verstoringe invloed gehad op de ondergrond en de eventuele archeologische resten binnen het plangebied.

2.7 Onderzoeksstrategie

Tijdens het veldwerk moet allereerst worden vastgesteld hoe de bodem is opgebouwd, in hoeverre deze intact is en of hierin archeologische indicatoren aanwezig (kunnen) zijn. Om de bodemopbouw zo exact mogelijk te kunnen bestuderen kan het beste gebruik gemaakt worden van een guts of een smalle edelmanboor met een diameter van zeven cm. Indien blijkt dat de huidige grondbewerking tot in de natuurlijke bodem reikt en een goede vondstzichtbaarheid heerst, is een oppervlaktekartering het meest geschikt voor het opsporen van archeologische indicatoren. De meeste van de archeologische vondsten in de omgeving van het plangebied zijn immers gedaan als oppervlaktevondsten. Indien een oppervlaktekartering niet mogelijk is of in onvoldoende mate effectief zal zijn, wordt nageboord met een edelmanboor met een diameter van 15 cm. Het hiermee opgeboorde materiaal wordt gezeefd op een zeef met een maaswijdte van vier millimeter. Binnen het plangebied zijn elf boorpunten verdeeld over een zo gelijkmatig mogelijk netwerk. Hierdoor wordt binnen het 0,46 hectare grote plangebied een boordichtheid bereikt van 24 boringen per hectare. Een dergelijke boordichtheid voldoet volgens de Leidraad inventariserend veldonderzoek; Deel: karterend booronderzoek (SIKB, 2006), ruimschoots als brede zoekoptie om vindplaatsen uit alle perioden, in zand op te sporen. Tevens voldoet deze boordichtheid ruimschoots aan de door de provincie Noord-Brabant verplicht gestelde boordichtheid van 24 boringen per hectare voor de opsporing van vindplaatsen uit het paleo- en mesolithicum (Onderzoekseisen Provincie Noord-Brabant t.b.v. archeologisch vooronderzoek in de vorm van een inventariserend en waarderend veldonderzoek). Met deze boordichtheid is op basis van booronderzoek nooit te garanderen dat alle typen archeologische resten kunnen worden opgespoord. De kans op het aantreffen van grondsporen is bijvoorbeeld aanmerkelijk groter indien een proefsleuvenonderzoek wordt uitgevoerd. Een dergelijke aanpak zou echter in dit stadium van het onderzoek een te zwaar middel vormen en dient volgens de normen van de provincie Noord-Brabant pas te worden toegepast na vaststelling dat een intact esdek (onverstoord bodemprofiel) aanwezig is (Onderzoekseisen Provincie Noord-Brabant t.b.v. archeologisch vooronderzoek in de vorm van een inventariserend en waarderend veldonderzoek). Van alle boorpunten wordt de NAP-hoogte bepaald door middel van het AHN en de waterpas

Figuur 14: Deelgebied I gezien vanaf de zuidrand in noordelijke richting.

3 Veldonderzoek

3.1 Verrichte werkzaamheden

- Positie boringen: regelmatige verdeling over het plangebied, zie figuur 18.
- Gebruikt boormateriaal: edelmanboor met diameter van 7 en 15 cm.
- Totaal aantal boringen: In verband met de vastgestelde bodemopbouw is het onderzoek beperkt gebleven tot 8 verkennende boringen.
- Boorgrid: De boringen zijn evenredig over het plangebied geplaatst, rekening houdend met de bestaande bebouwingen verharding.
- Boordichtheid: gemiddeld 17 boringen per hectare
- Geboorde diepte: 0,9 – 2,2 m -mv
- Inmeten boorlocaties: GPS, meetlint
- Boorbeschrijving: Archeologische Standaard Boorbeschrijving (ASB 5.2)
- Inspectie bodemontsluitingen en/of oppervlaktekartering: In verband met de begroeiing, verharding en bebouwing binnen het plangebied was een oppervlaktekartering niet mogelijk. Evenmin waren bodemontsluitingen aanwezig die geïnspecteerd konden worden op de aanwezigheid van archeologische indicatoren.

3.2 Resultaten booronderzoek

De ligging van de boorpunten is weergegeven op de boorpuntenkaart (figuur 18). De resultaten van het booronderzoek zijn opgesomd in bijlage 1. In totaal zijn acht verkennende boringen verricht waarvan drie stuks binnen deelgebied II (boringen 1 tot en met 3) en vijf stuks binnen deelgebied I (boringen 4 tot en met 8).

Uit de resultaten van het booronderzoek blijkt dat binnen deelgebied I sprake is van een sterk variërende bodemopbouw. De volgens de bodemkaart verwachte hoge zwarte enkeerdgrond is in vier boringen (boringen 4, 5, 7 en 8) daadwerkelijk aangetroffen. De humusrijke eerdlaag (Aa-horizont) is hier vijftig tot tachtig centimeter dik. Op het oostelijke deel van het terrein (boringen 4 en 6) is deze het dikst maar ook recent sterk verstoord. Dit blijkt uit de aanwezigheid van grove brokken geel dekzand afkomstig uit de onderliggende C-horizont van

Figuur 15: foto van boring 7.

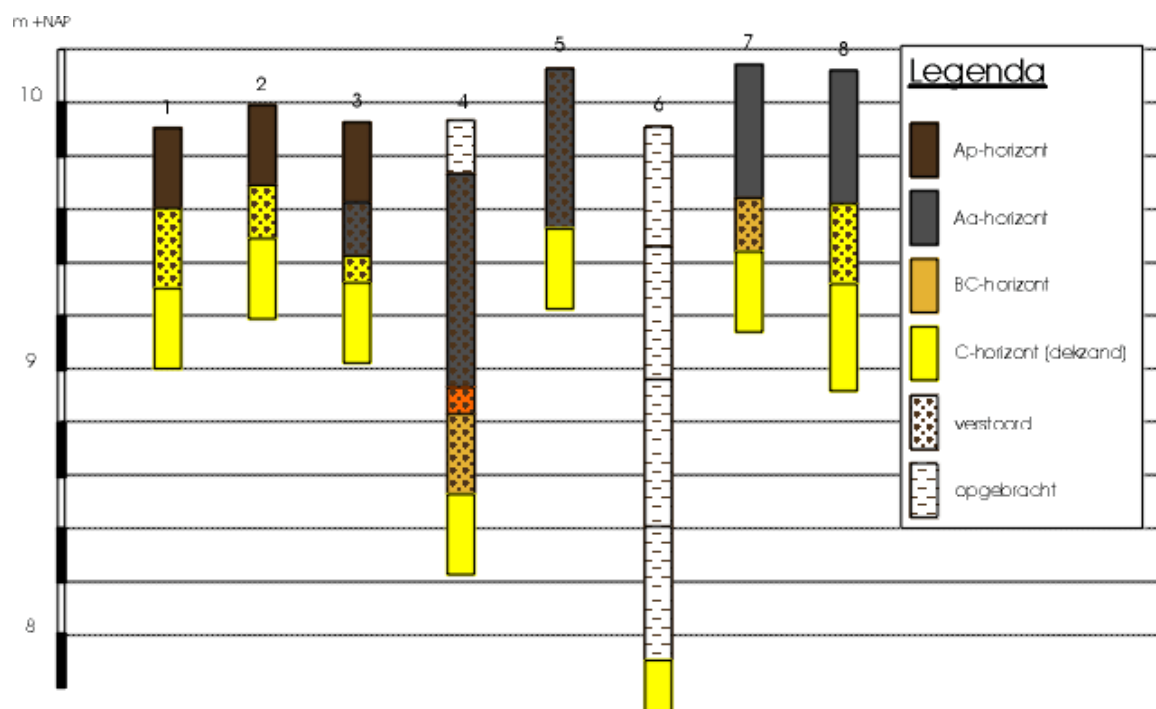
grove fragmenten puin en baksteen. Op het westelijke deel (boringen 7 en 8) voldoet het esdek juist aan het criterium van vijftig centimeter. Alleen in de boringen 4 en 7 zijn onder de esdeklaag sterk verstoorde restanten van een oorspronkelijke veldpodzol aangetroffen (Bs- en BC-horizont); zie figuur 17. In de overige boringen ontbreken deze volledig of zijn slechts enkele brokjes zand afkomstig uit deze horizonten waargenomen. Bij boring 8 ligt tussen het esdek (Aa-horizont) en het gele dekzand een dertig centimeter dikke geroerde overgangszone (A/C-horizont). Bij boring 6 is een sterk afwijkende diepe bodemverstoring aangetroffen tot 2,0 m –mv. De onderste meter van deze verstoring bestaat uit donker grijsbruin tot zwart(groen) bodemmateriaal met een hoog organisch stofgehalte, enkele plantenresten en een matige rottingsgeur. In deze laag zijn ook fragmenten baksteen gevonden. Het betreft hier waarschijnlijk een subrecente kuil- of slootvulling die mogelijk nog van voor de huidige bebouwing dateert.

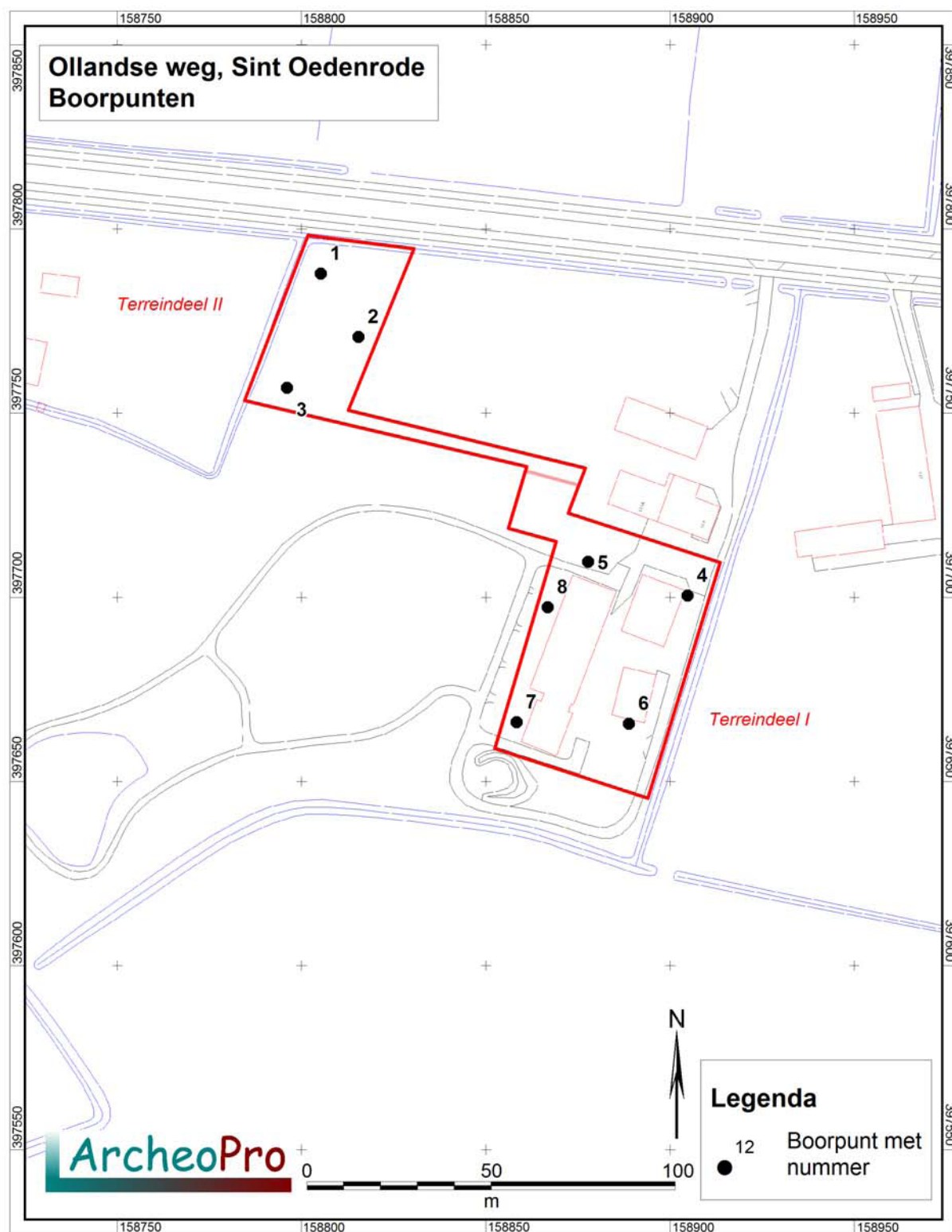
In deelgebied II (figuur 16) is geen esdek aangetroffen. In boring 3 is de humusrijke toplaag weliswaar vijftig centimeter dik maar dit is waarschijnlijk veroorzaakt door bodembewerking in plaats van ophoging met plaggenmest. De onderste twintig centimeter van de Aa-horizont is namelijk sterk geroerd. Er zijn ook geen restanten van een oorspronkelijk humuspodzolprofiel aangetroffen. De Ap-horizont gaat via de geroerde overgangszone over in het witgrijze dekzand van de C-horizont. De bodem is verstoord tot een diepte van circa zestig cm –mv. De geroerde overgangszone (A/C-horizont) is twintig tot dertig centimeter dik.

Figuur 16: deelgebied II gezien vanaf de Ollandseweg

Tijdens het onderzoek van het vrijgekomen bodemmateriaal zijn geen relevante archeologische indicatoren aangetroffen.

Figuur 17: Boorprofielen

Figuur 18: Het plangebied met de boorpunten.

4 Conclusies en aanbevelingen (selectieadvies)

Volgens het gespecificeerd archeologisch verwachtingsmodel geldt voor het plangebied een hoge verwachting voor wat betreft de aanwezigheid van archeologische resten uit alle perioden daterend vanaf het laat paleolithicum tot en met de nieuwe tijd.

Om de bodemopbouw doelmatig in beeld te brengen zijn binnen het plangebied acht verkennende boringen gezet met behulp van een edelmanboor. Uit het verrichte onderzoek blijkt dat de bodem binnen het plangebied tot op grotere diepte (60 tot 200 cm beneden het maaiveld) verstoord is. Het verstoringspatroon is met name binnen deelgebied I zeer heterogeen. Alleen langs de westrand van deelgebied I is een intacte maar dunne esdeklaag aangetroffen. De oorspronkelijke onderliggende veldpodzolen ontbreken of zijn sterk verstoord. In de meeste boringen is sprake van een AC-profiel met een sterk geroerde overgangslaag. De geconstateerde bodemverstoringen zullen met name ook door de vroegere bouwwerkzaamheden zijn veroorzaakt.

Tijdens de boorwerkzaamheden zijn geen relevante archeologische indicatoren aangetroffen.

De sterke bodemverstoring binnen het plangebied betekent dat de verwachting met betrekking tot het voorkomen van behoudenswaardige archeologische resten voor het gehele plangebied kan worden bijgesteld naar laag. De resultaten van het onderzoek geven derhalve geen aanleiding om archeologisch vervolgonderzoek te adviseren. Evenmin zijn tijdens het onderzoek archeologische resten aangetroffen waarmee tijdens de verdere planvorming of bij de uitvoering van de geplande werkzaamheden op voorhand rekening zou moeten worden gehouden.

In verband met het volledig ontbreken van archeologische indicatoren binnen het plangebied, zijn de KNA-onderdelen *Waardestelling en Beleidsadvies*, in dit rapport niet nader uitgewerkt.

In alle gevallen geldt dat indien archeologische materialen en/of sporen aangetroffen worden, deze gemeld dienen te worden bij de Minister (in de praktijk bij de RCE of de gemeente Sint-Oedenrode), conform de Monumentenwet 1988, laatste wijziging van 1 september 2007, paragraaf 7, artikel 53 en verder.

Verklarende woordenlijst:

BP: Before Present (present = 1950)

GPS: Global Positioning System

IVO: Inventariserend VeldOnderzoek

NAP: Normaal Amsterdams Peil.

RCE: Rijksdienst voor Cultureel Erfgoed

SIKB: Stichting Infrastructuur Kwaliteitsborging Bodembeheer

Archeologische tijdschaal

Periode	Datering	
Midden- en Laat Paleolithicum (oude steentijd)	250.000	- 9000
Mesolithicum (midden steentijd)	9000	- 4500
Neolithicum (nieuwe steentijd)	4500	- 2100
Bronstijd	2000	- 800
IJzertijd	800	- 12 v. chr.
Romeinse tijd	12 v chr.	- 500 n. chr.
Vroege middeleeuwen	500	- 1000
Volle middeleeuwen	1000	- 1250
Late middeleeuwen	1250	- 1500
Nieuwe tijd	1500	- heden

Bronnen

Baac, Sint-Oedenrode – Erfgoedplan. Archeologische waardekaart, 2006.

Grote historische Provincie Atlas van Nederland; deel 4 Zuid-Nederland 1838-1857 1:50.000.
Topografische dienst Wolters Noordhoff Groningen 1990

Grote historische topografische Provincie Atlas Noord-Brabant; 1905 1:25.000. Nieuwland
Tilburg 2006

Grote topografische atlas van Nederland 1:50.000 Deel 4 Zuid-Nederland. Topografische
dienst. Wolters Noordhoff Groningen 1997

Kadastrale minuut 1830 met aanwijzende tafels, (www.watwaswaar.nl)

Kadaster Topografische Dienst, Top25Raster, Top10Vector, GBKN kaarten, Emmen 2008

Luchtfoto, <http://maps.google.nl>

Rijksdienst voor archeologie, cultuurlandschap en monumenten, IKAW 2 (Indicatieve kaart
Archeologische Waarden), Amersfoort.

Rijksdienst voor archeologie, cultuurlandschap en monumenten, AMK (Archeologische
monumentenkaart), Amersfoort.

Rijksdienst voor archeologie, cultuurlandschap en monumenten, ARCHIS II (Archeologisch
Informatie Systeem), <http://archis2.archis.nl/>

Rijkswaterstaat, Servicedesk Data, AHN (Actueel Hoogtebestand Nederland), Delft.

Stichting voor Bodemkartering, Bodemkaart van Nederland 1:50.000. Wageningen, 1968.

Stichting voor Bodemkartering: Geomorfologische kaart van Nederland 1:50.000, Staring Centrum, Wageningen, 1989

Stichting voor Bodemkartering, Geologische kaart van Nederland 1:50.000. Wageningen, 1968.

Twaalf provinciën 2007. Atlas van topografische kaarten. Nederland 1955-1965. Uitgeverij twaalf provinciën. Landsmeer.

Literatuur

Bakker, H. de en A.W. Edelman-Vlam, 1976. De Nederlandse bodem in kleur

Bakker, H. de en J. Schelling, 1989. Systeem van bodemclassificatie. De hogere niveaus. Wageningen.

Barends, S. et. al. (red), 2005. Het Nederlandse landschap. Een historisch-geografische benadering. Matrijs

Berendsen, H.J.A., 1997. Landschappelijk Nederland, Assen

Berendsen, H.J.A., 1997. De vorming van het land. Inleiding in de geologie en geomorfologie, Assen

Boven, van, M., H.M.J. Tromp, T. Tromp, 1982. Kastelen in Brabant, van burcht tot landhuis, Den Bosch.

Cate, J. A. M. ten. A. F. van Holst, H. Kleijer en J. Stolp, 1995. Handleiding bodemgeografisch onderzoek; richtlijnen en voorschriften. Deel A: Bodem. Wageningen, DLO-Staring Centrum. Technisch Document 19A.

Deeben, Jos e.a. (red.), 2005. De steentijd van Nederland. Stichting Archeologie

Ginkel, E. van en L. Theunissen, 2009. Onder heide en akkers. De archeologie van Noord-Brabant tot 1200. Matrijs, Utrecht.

Hiddink, H. en H. Renes, 2007. De oude akkercomplexen in de oostelijke helft van Noord-Brabant en in het noorden en midden van Limburg. In: Essen in zicht. Essen en plaggendecken in Nederland: onderzoek en beleid. Nederlandse Archeologische Rapporten 34. RACM, Amersfoort.

Louwe Kooijmans, L.P., Broeke van den, P.W., Fokkens, H. & A. van Gijn, 2005. Nederland in de Prehistorie. Amsterdam.

Mulder, E.F.J de e.a. (red.), 2003. De ondergrond van Nederland. Wolters-Noordhoff, Groningen/Houten

SIKB, 2006. Leidraad inventariserend veldonderzoek. Deel karterend booronderzoek. SIKB. Gouda.

SIKB, 2010. Kwaliteitsnorm Nederlandse Archeologie, versie 3.2. SIKB. Gouda.

Weerts, H.J.T., P. Cleveringa, J.H.J. Ebbing, F.D. Land, W.E. Westerhoff, 2003. De lithostratigrafische indeling van Nederland. Formaties uit het Tetiair en Kwartair. Rapport 03-051-A. NITG. Utrecht.

Bijlage 1: boorbeschrijving

Algemene kopgegevens	
Soort boring	BAR
Projectnummer	11-107
Projectnaam	Ollandseweg, St. Oedenrode
Deelgebied	n.v.t.
Organisatie	ArcheoPro
Archis OM-nummer	46.311
Coördinaatsysteem	RD2000
Coördinaatsysteem-datum	ETRS89
Locatiebepaling	GPS en meetlint
Referentievlak	NAP
Bepaling maaiveldhoogte	AHN
Boormethode	edelman
Boordiameter	7 en 15 cm
Opdrachtgever	Arvalis

Posities van de boringen			
Boornummer	X RD	Y RD	m +NAP
1	158805.2	397787.9	9.90
2	158815.5	397770.7	9.98
3	158796.1	397756.9	9.91
4	158904.7	397700.5	9.92
5	158877.7	397709.6	10.12
6	158888.9	397665.7	9.90
7	158858.3	397666.1	10.13
8	158866.8	397697.3	10.09

Boor nr.	LDO (cm)	Lithologie						Kleur				Overige kenmerken							AIS
		GD	BK	BS	BZ	BG	BH	HK	TK	IK	VLK	LG	TL	SST	NVS	BHN	BI	GI	
1	30	Zmg		2			3	GR	BR	DO						Ap			
	60	Zmg		1				GR	WI		DGRBR					A/C	XX		
	90	Zmg		1				GR	WI							C		DEZ	
2	30	Zmg		2			3	GR	BR	DO						Ap			
	50	Zmg		2				GR	WI		DGRBR					A/C	XX		
	80	Zmg		1				GR	WI							C		DEZ	
3	30	Zmg		2			3	GR	BR	DO						Ap			
	50	Zmg		2				GR	BR	DO	GE					Aap	XX		
	60	Zmg		1				GR	WI		DGRBR					A/C	XX		
	90	Zmg		1				GR	WI							C		DEZ	
4	20	Zmg		1				WI	GR								OPG		
	100	Zmg		2			3	GR	BR	DO	BR/WI					Aap	XX		PUI BST
	110	Zmg		2				BR		DO	DGRBR /WI					Bs	XX		BST
	140	Zmg		2				BR		LI	DGRBR /OR					BC	XX		
	170	Zmg		3				GE			OR					C		DEZ	
5	60	Zmg		2				GR		DO	WI	BAS				Aap	XX		BST PUI
	90	Zmg		1				WI								C		DEZ	
6	45	Zmg		2			2	GR		DO							OPG		BST
	95	Zmg		2				BR	GE		DGR/ LGE						OPG		
	150	Zmg		2			3	GR	BR	DO	ZW/GN						OPG		BST
	200	Zmg		2			3	GN	ZW		DBR						OPG		BST
	220	Zmg		1				GE	GR							Cr			
7	50	Zmg		2			3	GR	BR	DO						Aa			BST
	70	Zmg		2				GE	BR		DGRBR					BC	XX		BST
	100	Zzg		2				GE			OR				ROV	Cg		DEZ	
8	50	Zmg		2			3	GR	BR	DO						Aa			
	80	Zmg		2				GE			DGRBR /LBR					C	XX		
	120	Zmg		1				GE			OR				ROV	Cg		DEZ	

Betekenis van de afkortingen:

LDO – Onderzijde boortraject in cm -mv

Lithologie:

GD – Onverharde sedimenten: G = grind, K = klei, L = leem, V = veen, Z = zand, P = puin
Korrelgrootte: uf = uiterst fijn, zf = zeer fijn, mf = matig fijn, mg = matig grof, zg = zeer grof, ug = uiterst grof
Bijmengsels: BK = bijmengsel klei, BS = bijmengsel silt, BZ = bijmengsel zand, BG = bijmengsel grind, BH = bijmengsel humus. Betekenis toegevoegde cijfers: 1 = zwak, 2 = matig, 3 = sterk en 4 = uiterst.

Kleur:

HK = hoofdkleur, BL = blauw, BR = bruin, GE = geel, GN = groen, GR = grijs, OL = olijf, OR = oranje, PA = paars, RO = rood, RZ = roze, WI = wit, ZW = zwart.
TK = Tweede kleur (kleurafkortingen als boven).
IK = Intensiteit kleur: LI = licht en DO = donker
VLK = Vlekken (V): 2^e en 3^e letter is kleurafkorting als boven, 1 = weinig, 2 = matig, 3 = veel

Overige kenmerken:

SO = Sortering: 1 = slecht, 2 = matig, 3 = goed, 4 = zeer goed
CO = Consistentie (C): ZSL = zeer slap, SLA = slap, MSL = matig slap, MST = matig stevig, STV = stevig
PLH = plantenresten (PL): PL0 = geen, PL1 = spoor, PL2 = weinig, PL3 = veel
NVS = nieuwvormingen: MNC = mangaanconcreties, ROV = roestvlekken, FEC = ijzerconcreties, FFV = fosfaatvlekken
TL = trends in de laag: FUA = naar boven toe fijner, TOH = aan de top humeus
SST = Sedimentaire structuren: STKL = kleilagen, STLL = leemlagen, STZL = zandlagen, FLA = fijn gelaagd
LG = laaggrens: BSE = basis scherp, BGE = basis geleidelijk, BDI = basis diffuus
BHN = Bodemhorizont: BHA = A-horizont, BHAA = esdek, BHB = B-horizont, BHBs = B-horizont met sesquioxiden, BHC = C-horizont, BHCg = C-horizont met gleykenmerken, BHCr = gereduceerde C-horizont
BI = Bodemkundige interpretaties: BOV = bouwvoor, XX = recent verstoord, XM = verveend, VEG = veengrond, OPG = opgebracht, SLO = slootvulling, PD = plaggendeek, AD = antropogeen dek, MPG = moderpodzol
GI = Geologische interpretaties: LSS = löss, COL = colluvium, ALL = alluvium, DEZ = dekzand, RIV = rivierafzettingen, FPG = fluvioperiglaciaal
AIS = Archeologische indicatoren: BST = baksteen, SKO = steenkool, HKF = houtskool fijn verdeeld, AWF = aardewerkfragmenten, PUI = puin, SIN = sintels, ASF = asfaltbeton, MXX = metaal, SVU = vuursteenfragmenten, GLS = glas, SLA = slakken/sintels, VKL = verbrande klei/leem